

Ni samo gospodarska stiska

Sindikalne organizacije so v torek, 25. t. m., proglasile v Trstu splošno stavko, tako da je bilo mestno življenje ves dan popolnoma »ohromljeno«. Štiriindvajset ur je bilo prekinjeno delo v tovarnah, ladjedelnicah, delavnicah in uradih. Zaprte so bile tudi vse trgovine, kavarne in restavracije. Vlaki in avtobusi so vozili neredno, ker so se stavke udeležili tržaški železničarji in uslužbenci avtobusnih podjetij. Mestna prevozna sredstva pa so obratovala v omejenem obsegu. Zaprti so bili dalje velesejmski prostori, kar je stavkovnemu gibanju dalo še poseben pečat.

Dopoldne je bilo na Goldonijevem trgu zborovanje, ki so ga priredile vse tri sindikalne organizacije in na katerem so zbrani množici spregovorili tajniki že omenjenih sindikatov.

Torkova splošna stavka je pomenila nadaljevanje in hkrati — vsaj za sedaj — zaključek vrste protestnih manifestacij, ki so se začele v petek, 21. t. m., ko je bil slovesno odprt tržaški velesejem, kateri letos obhaja 20-letnico svojega obstoja. Ker je bil za to priložnost napovedan prihod ministra za industrijo Andreottija, so sindikalne organizacije prav za ta dan dopoldne proglasile dveurno stavko delavcev v kovinarski industriji, s čimer jim je bila dana možnost, da so se zbrali pred velesejmskimi prostori in so se uprizarili dokaj množično manifestacijo. Ta dan so se začeli tudi večji incidenti in spopadi s policijo, ki so se nadaljevali še v soboto. Spopadi niso sicer zadobili takšnega obsega kot jeseni leta 1966, vendar je bilo precej ljudi ranjenih na obeh straneh, pri manifestantih in policiji.

Čeprav so bili pri spopadih najbolj aktivni — kot so nam povedali sami sindikalni — in delavski voditelji — elementi, ki jim je stvar delavcev deveta briga, je treba priznati, da te manifestacije odražajo stisko, v kateri se danes Trst nahaja in ki ni posledica samo gospodarskih, temveč tudi globljih psiholoških ter hkrati moralnih vzrokov.

Na zborovanju na Goldonijevem trgu so sindikalni voditelji poudarili, da se je v Trstu število zaposlenih od januarja 1964 do februarja 1968 zmanjšalo za 10.320 enot, da postaja Trst v vedno večji meri mesto upokojenecv in starčkov, da je kvalificirana delovna sila prisiljena emigrirati in da mesto zapušča tudi najboljše intelektualne moči. Da je to res, ni treba čakati na rezultate kake raziskave, saj je dovolj vedeti, da je število prebivavstva na Tržaškem že dve desetletji skoraj enako, čeprav smo imeli v tem razdobju priliv mnogih desetletičev ljudi iz Istre. Sindikalni in zlasti predstavniki določenih strank vidijo rešitev vseh teh problemov in izhod iz gospodarske sti-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZADOŠČENJE ZA DE GAULLA

V nedeljo se je zgodilo v Franciji točno tisto, kar je bilo pričakovati. Kot reakcija na anarhoidne izbruhe levih skrajnežev je sledila velika zmaga degaullistov, celo večja, kot so ti sami upali. Na ljudskem glasovanju je dobila De Gaullova UDR s svojimi zavezniškimi skupinami okrog 46% glasov, medtem ko so vse leve skupine s komunisti vred izgubile precej glasov. Edina skupina, poleg De Gaullove, ki je pridobila glasove, je PSU, med katere voditelji je znani Mendès-France. Značilen je zlasti poraz Mitterandove »Federacije demokratične in socialistične levice«, ki je padla od 18,8% glasov l. 1967 na približno 16,5%.

Lahko se reče, da je masa francoskih volivcev s tem izrazila svojo nevoljo nad tistimi, ki so organizirali nemire zadnjih tednov v Parizu in v drugih francoskih mestih, s čimer so pahnili državo v pravi kaos. Vsekakor si De Gaullovega uspeha ni razlagati s tem, da se je njegova priljubljenost povečala. Pač pa so tokrat Francozi, ko so že morali izbirati med kaosom in De Gaullom, izbrali De Gaulla. Stari general jim je simbol patriotizma in reda. Vedo sicer, da ima glede marsičesa zastarele ideje, ki so v vedno hujšem nasprotju z modernim časom, da pa je hkrati iskren do tega, da bi bila Francija močna, urejena in napredna država ter da bi bil francoski narod srečen ter za vzgled drugim omikanim narodom. Glede tega si dela morda iluzije, ki izvirajo iz njegovega precenjevanja dejanskega francoskega potenciala, vendar mu tega ni zameriti, ker pač spada k idealni podobi, kot si jo je ustvaril o Franciji.

PRENOVITI DUHA DEMOKRACIJ

Njegovi nasprotniki na skrajni levici, zlasti anarhoidni elementi, katerih predstavnik je študent Bendit-Cohn, so brez programa in brez jasnih idej. Cilj jim je totalna revolucija, ki naj bi prevrnila »stari svet«, ne vedo pa, kaj naj bi zgradili namesto starega sveta. Ni dovolj biti proti vsemu. Treba je imeti tudi zavest odgovornosti za lastno početje, tega pa pri tistih, ki so prirejali nemire v Parizu, ni bilo čutiti. Kaj naj bi Franciji koristili kaos v gospodarstvu, nezanesljivost franka, neparlamentarna vlada, ki bi bila uvod v totalitarni režim in nasilje, kot je oznanjal Bendit-Cohn? Lahko se reče samo to, da so bili on in njegovi pristaši opijanjeni od lastnih »revolucionarnih« fraz in od lastnega dozdavnega pomena, potem ko so dali toliko opraviti policiji in je ves svet pisal o njih. Volitve so pokazale, kakšen je pravi obseg njihovega političnega pomena.

Pravijo, da je zgodovina najboljša učiteljica. Zalostno je le, da je nihče ne poslu-

ša. Izbruhi skrajnolevih nestrpnosti in totalitarnosti skoraj po pravilu končno povsod okrepijo desnico ali ji celo pripomorejo na oblast. Tako je bilo v Nemčiji med obema svetovnjima vojnama, tako je bilo v Italiji po prvi svetovni vojni, tako je bilo v Španiji in tako je bilo tudi v Avstriji. Isto se ponavlja zdaj v Nemčiji in v Franciji. Rdeči fantast Rudi Dutschke je dal zagona neonacizmu, ki pridobi pri vsakih volitvah presenetljivo veliko glasov in to ne prepričanih nacistov, ampak takih, ki s tem protestirajo proti dozdevni ali resnični nevarnosti, k' jo predstavljajo nemiri Dutschkejevih anarhistov. Zdi se, da se Evropa neizogibno in usodno približuje novim totalitarizmom in diktaturam. Seveda Dutschke, Bendit-Cohn in Kitajci, ki te dni razgrajajo v Italiji, niso vzroki, ampak samo simptomi tega pojava. Resnica je ta, da so se izkazale velike demokracije kljub najlepšim upom po koncu druge svetovne vojne spet šibke in nesposobne, da bi izvedle korenito politično in miselno prenovitev v svojih državah ter uresničile potrebne reforme. Znano je, da se v Italiji vsaka reforma nekje »zatakne«. Isto se je zgodilo v Franciji in tudi v Nemčiji. Vladajoči krogi menijo, da je vse v dviganju gospodarskega potenciala in v višanju plač, toda ljudi želeja tudi pri resničnih reformah na vseh področjih življenja. Želijo si hitre, učinkovite državne uprave, dobrega in naglo poslujočega sodstva, dobrega, sodobnega šolstva, da bo mladina pripravljena na življenje novega časa, in učinkovite socialne varnosti. Želijo si, da državna uprava ne bi bila podkupljiva, da bi parlamentarci resno vzeli svojo odgovornost in da bi država vodila svojo mednarodno politiko v skladu z načeli, katera izpoveduje.

V resnici je v sem tem veliko hinavščine, miselne lenobe, nesposobnosti, simonije in zavestnega ali nezavestnega oviranja reform. Odločanje se prenaša iz parlamenta v vrhove strank in na skupine pritiska, katerih vodstva so anonimna in cilji neznani, če niso izrazito demagoški ali prikrojeni osebnim ambicijam. Vse to vzbuja v masah dvome ali celo obup nad demokracijo. Vendar druge poti v boljšo bodočnost ni kot demokracija. Zato bi bilo potrebno prenoviti duha demokracij, ne pa vreči demokratičnih institucij čez krov in se predati vodstvu pustolovcem, ki bi pripeljali s svojimi zapeljivimi, romantičnimi frazami o »zunajparlamentarni opoziciji« in podobnem evropske narode v nove totalitarizme in nove katastrofe, ko je komaj minilo dve desetletji od zadnjih takih bridkih izkušenj.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 30. junija, ob: 8.00 Koledar; 8.15 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz cerkve v Rojanu; 9.50 Faurè: Impromptu; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Gotta: »Prigode pogumnega Jakca«. IV. del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.15 Poročila; 13.30 Glasba po željah; 14.15 Poročila; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Lope de Vega: »Fuente Ovejuna«, drama. Prev. Beličič; 17.20 Revija orkestrrov; 18.05 Koncert v miniaturi; 18.30 Kino včeraj in danes; 19.00 Klav. duo Ferrante-Teicher; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Zbor »T. Tomšič«; 20.00 Sport; 20.15 Poročila; 20.30 Iz slov. folklore: Rado Bednarik »Pratika«; 21.00 Moderni ritmi.

♦ PONEDELJEK, 1. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 8.15 Poročila; 11.30 Poročila; 11.35 Sopek slov. pesmi; 12.00 Pianist Tatum; 12.10 Poletna srečanja; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.15 Poročila; 13.30 Izbor motivov in melodij; 14.15 Poročila; 17.00 Orkester Casamassima; 17.15 Poročila; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 Zbor »Monte Cau riol«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Iz Haynovega in Skrjabinovega opusa; 19.30 S Plečnikom po Italiji: (-) »Benetke«; 19.40 Glasovi in slogi; 20.00 Sportna tribuna; 20.15 Poročila; 20.35 Folklorni ansambli; 20.50 Finžgar: »Golobova njiva«; 21.10 Popevke; 21.30 Slovenski solisti; 21.55 Tamburaški ansambli.

♦ TOREK, 2. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 8.15 Poročila; 11.30 Poročila; 11.35 Sopek slov. pesmi; 12.00 Iz slov. folklore: 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.15 Poročila; 13.30 Glasba po željah; 14.15 Poročila; 17.00 Pachiorijev ansambel; 17.15 Poročila; 17.20 Italijanščina po radiu; 17.40 »Nemška vojna politika«; 17.55 Jazz ork. iz Vidma; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncertisti naše dežele; 18.55 Strasserjev ork.; 19.10 Lovrečič: Plošče za vas; 20.00 Sport; 20.15 Poročila; 20.35 Glinka: »Ruslan in Ljudmila«, opera

♦ SREDA, 3. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 8.15 Poročila; 11.30 Poročila; 11.35 Sopek slov. pesmi; 12.00 Saksfonist Golson; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.15 Poročila; 13.30 Glasb. potovanje okoli sveta; 14.15 Poročila; 17.00 Orkester Bevilacqua; 17.15 Poročila; 17.20 Odvetnik za vsakogar; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Kumer: Ljudske pesmi; 18.55 Renčev ork.; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Razkuštrane pesmi; 20.00 Sport; 20.15 Poročila; 20.35 Simf. koncert

♦ CETRTEK, 4. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 8.15 Poročila; 11.30 Poročila; 11.35 Sopek slov. pesmi; 12.00 Visoška kronika: »Polikarp Khallan umre«; 12.35 Za vsakogar nekaj; 13.15 Poročila; 13.30 Glasba po željah; 14.15 Poročila; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.15 Poročila; 17.20 Italijanščina po radiu; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 Zbor G. Verdi iz Ronk; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Ital. skladatelji; 18.45 Mali vok. ansambli; 19.10 Zlata skrinjica; 19.25 Veliki ork. lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.15 Poročila; 20.35 Mrak: »Ivan Grohar«. Tragedija; 22.05 Skladbe davnih dob; 22.20 Zabavna glasba; 23.15 Poročila.

♦ PETEK, 5. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 8.15 Poročila; 11.30 Poročila; 11.35 Sopek slov. pesmi; 12.00 Bonzagni igra na el. harmoniko; 12.10 Gospodinja nakupuje; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.15 Poročila; 13.30 Izbor motivov in melodij; 14.15 Poročila; 17.00 Russov ansambel; 17.15 Poročila; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 »Beri, beri, rožmarin zeleni«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Odak: God. kvartet, op. 30; 18.50 Sciorillijev ork.; 19.10 Kam v nedeljo?

♦ SOBOTA, 6. julija, ob: 7.00 Koledar; 7.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 8.15 Poročila; 11.30 Poročila; 11.35 Sopek slov. pesmi; 12.00 Kitarist Pizzigoni; 12.10 Iz beležnice fotoreporterja Magajne; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.15 Poročila; 13.30 Semenij plošč; 14.15 Poročila; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V 3/4 taktu; 16.30 Mladi solisti; 16.55 »The Five Lords«; 17.15 Poročila; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.40 Prežihov Voranc: »Solzice«; 17.55 Vok. oktet »Planika«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Les Swingle Singers; 19.00 Blackov ork.; 19.10 Poletna srečanja; 19.20 Zabavni ansambli; 20.00 Sport; 20.15 Poročila; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Visoška kronika: »Izidorjeva pot na Nemško, zaroka z Agato«; 21.20 Za prijeten konec tedna; 22.00 Kom. skladbe.

Kongres mladinske organizacije Slovenije

V petek in soboto je bil v Velenju kongres Zveze mladine Slovenije, ob udeležbi več sto mladincev in mladink. Na kongresu pa so prišli kot gostje tudi številni politični predstavniki. Nekateri so imeli na kongresu govore, kot Stane Kavčič in Franc Popit. Kaj hočejo mladi, je v daljšem govoru orisal predsednik ZMS, Milan Kučan. Rekel je med drugim:

»Naloga današnjega kongresa je, da pospešimo oblikovanje slovenske nacionalne mladinske organizacije. Pri tem ne gre le za zgodovinsko kontinuiteto z zvezo slovenske mladine, ki so jo ustanovili pred četrto stoletja v Kočevski Reki, niti ne gre le za skupni program, ki bo izhajal iz specifičnih razmer, v katerih živi in dela slovenska mladina, niti le za prirejenost organizacijskih oblik in statuta slovenskim razmeram. Gre predvsem za celovitost današnje družbene akcije slovenske mladine, ki mora biti prilagodena stopnji razvoja demokratičnih in samoupravnih odnosov v Sloveniji in hkrati spodbuda za njihov nadaljnji razvoj in izpopolnitev.« Iz takih in

drugih zelo posplošenih izjav je bilo razumeti, da želi imeti mladina večji vpliv v javnih zadevah in predvsem večjo gotovost zaposlitve, ko stopa v življenje.

Stane Kavčič, predsednik IS Slovenije, pa je na kongresu poudarjal, da je potreben še naprej optimizem, da bi morali presojati in reševati probleme mirno in trezno ter da je nujno zaposlovati mlade strokovnjake.

-0-

Novice po svetu

Upravni odbor industrij A. Zanussi S.p.A. v Pordenonu je imenoval za novega ravnatelja-delegata, namesto smrtno ponesrečenega Lina Zanussija, Lambetta Mazza, bivšega finančnega in upravnega ravnatelja družbe.

V Benetkah se je ubil pri prometni nesreči poslanec Krščanske demokracije Vincenzo Gagliardi, star 43 let. Zapušča ženo in sedem otrok.

V Ljubljani so se ponovno razširile govorice o obstoju kluba samomorilcev med univerzitetnimi študenti, po novih primerih pretresljivih samomorov. O tem piše tudi tisk v tujini. Oblasti bodo gotovo osvetlile vso zadevo.

Oče štirih otrok Rudolf Bucher v Lutisburgu pri St. Galenu v Švici je postal ženska. Bil je 14 let poročen. Kljub spremembi spola se mora kot rezervist še udeleževati vaj švicarske vojske. Težko pa je dopovedal ženi, kako je z njim.

LEONE JE SESTAVIL VLADO

Senator Leone je sestavil novo vlado, v kateri sodelujejo samo demokristjanski ministri. V petek se bo nova vlada predstavila parlamentu. Debata o zaupnici se bo začela prihodnji teden.

Leonejeva vlada naj bi ostala na oblasti, dokler se s pogajanjem ne bodo razčistili odnosi med partnerji dosedanje sredinske levice.

Ni samo gospodarska stiska

(Nadaljevanje s 1. strani)

ske predvsem v intervenciji državnega ali poldržavnega kapitala, ki naj z novimi investicijami zgradi nove tovarne, obnovi in modernizira zastarelo ladjedelniško industrijo, izvrši potrebna infrastrukturna dela (ceste, železnice, letališče, pristaniške naprave itd.). V tej zvezi postavljajo zahtevo, naj vlada in parlament sprejmeta poseben zakon za Trst, kar v bistvu pomeni, naj se omogoči, da bo Trst razpolagal z določeno vsoto novih milijard, poleg tistih, ki jih ima že na razpolago še za nekaj let preko tako imenovanega »sklada za Trst«.

Vse te in podobne zahteve so gotovo upravičene, vendar imamo vtis, da se tako sindikati kot tržaški politični in gospodarski činitelji ne morejo ali ne znajo dvigniti z deklarativne na operativno raven in da še vedno modrujejo z določeno vitimistično miselnostjo ter računajo samo na pomoč in podporo države, namesto da bi se tudi sami lotili pogumnih iniciativ in pri tem riskirali tudi nekaj zasebnega kapitala, ki ga v tržaških bankah ni prav tako malo.

Voditelji sindikatov, delavci in sploh vsi prebivalci imajo prav, ko glasno terjajo, naj se spoštuje in izvaja program, kot ga je svoj čas določil pristojni medministrski odbor, vendar mislimo, da si nihče ne bi smel delati utvar, da je to neka čudežna palica, ki more vse probleme rešiti. Trstu so potrebne še mnoge druge, drznejše pobude, če hoče zaustaviti dosedanje gospodarsko nazadovanje.

Od politikov bi moralo prebivalstvo zahtevati, naj pripravi takšno zakonodajo in takšno vzdušje, da se bo tržaško gospodarstvo, zlasti njegova trgovina in promet, rešilo današnje utesnjenosti, prevzelo vodilno vlogo v gospodarskih in trgovinskih odnosih s srednjeevropskimi in vzhodnimi državami. Od gospodarstvenikov naj zahteva več idej in pobud, ne pa da se, zlasti kar zadeva vzhodne in srednjeevropske države, pustijo prehiteti od kolegov iz Milana in v zadnjem času celo iz Vidma.

Trst je v stiski ne samo zaradi objektivnih težav, ki zadevajo bistvo njegove gospodarske strukture, temveč tudi zaradi drugih činiteljev, ki imajo svoj izvor najprej v liberalnonacionalni ter kasneje v fašistični tradiciji, kar je vse vplivalo na miselno izgradnjo tržaške vodilne plasti in kar je imelo in še danes ima posledice na gospodarski in sploh na celotni tukajšnji družbeni razvoj.

TEDENSKI KOLEDARČEK

30. junija, nedelja: Emilija, Milica
1. julija, ponedeljek: Bogoslav, Teobald
2. julija, torek: Marija, Oton
3. julija, sredo: Nada, Hiacint
4. julija, četrtek: Uroš, Urh
5. julija, petek: Ciril in Metod
6. julija, sobota: Dušica, Jan

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Franciška 20 - telefon 29-477

Protestni pohod revežev

Črnski voditelj pastor King je že pripravljaj odporo akcijo črnih Amerikancev proti zapostavljanju v obliki »protestnega pohoda revnih« v Washington. Po tem načrtu naj bi se sto do dvesto tisoč ljudi iz vseh zveznih držav divgnilo na križarski pohod v glavno mesto. Tam naj bi pred parlamentom ostali v dežju in soncu, dokler ne bi poslanci izglasovali praktičnih ukrepov za izvedbo popolne državljanske enakopravnosti.

Črnskega voditelja, protestantskega duhovna Kinga, je medtem zadela morilčeva krogla. Njegovo dedščino sta prevzela njegova vdova in novi voditelj pastor Ralph Abernathy. Na tisoče udeležencev pohoda je hodilo v Washington kot romarji ali križarji do svojega svetega cilja. Med potjo so jih podpirale z živežem in obleko na poziv škofov tudi vse katoliške organizacije. V glavnem mestu so postavili ti moderni križarji celo mesto zasilnih koč in barak, takoimenovane »Resurrection City« ali »Mesto vstajenja«. Katoliška univerza je opremila zasilna stanovanja s potrebno posteljino.

Tako se je začel tihi odpor zastopnikov milijonov ameriških ljudi, ki se jim pretaka po žilah črnska kri. King in za njim Abernathy hočeta, da naj bo to protestno gibanje mirno in dostojno, brez nasilja in ne da bi tretji izrabljali v svoje politične špekulacije. Podobno gibanje »Swarag« za državljanske pravice bednih in potlačanih je pred pol stoletjem razgibal Mahatma Gandhi v Indiji in je z njim premagal angleške kolonialiste.

Kingovo nenasilno gibanje je že dozorevalo. Medtem pa so pokali strelji, ameriška zagonezna notranja politika se je začela še bolj vrteti v začaranem krogu. Oblasti so

dovolile bajtarskemu »mestu vstajenja« obstoj do 14. junija. Abernathyju so obljubili sprejem pri vodilnih kongresnih članih. Do tega ni prišlo zaradi novih dogodkov v Ameriki. Črnici so dobili ukaz, naj zapuste svoja bivališča. Rok za izselitev je oblast podaljšala za deset dni. V ponedeljek pa je tisoč petsto policistov mirno obkobililo »Mesto vstajenja« in so začeli »stalne«

Virgilu Ščeku ob 20-letnici smrti

»Verjem trdno vse, kar me je mati učila. Ljubil sem slovenski narod. Nisem iskal ne časti ne denarja, ampak le srečo svojega naroda. Nikdar nisem naroda goljufal, lažnjivo obljubljal. „Quod Deus non est nihil est (Kar ni Bog, ni nič)“ „Apostolska vera — granitna skala“.«

To so bile zadnje besede Virgila Ščeka, ki že dvajset let počiva v kraškem borovem gozdiču na avberskem pokopališču ob svojih starših in svoji sestri Bredi, ki je umrla pred nekaj meseci. Kot majhen znak hvaležnosti naj bo teh nekaj vrstic ob 20-letnici smrti. Starejši Primorci ga vsi poznajo. Zgodovina Slovencev ne bo mogla mimo njega, saj je v dobi najhujšega zatiranja našega primorskega ljudstva bil eden izmed vodilnih ljudi, ki so mu stali ob strani in ga branili ter hranili z domačo besedo, da ni omagalo. Dvanajst let sem živel ob njem. Bil sem priča njegovega vsestranskega dela. Nihče ne bi mogel verjeti, da se more v telesno tako slabotnem človeku skrivati toliko energije. Nепrestano je tuhtal, kaj bi se še dalo napraviti, da bi naše ljudstvo vzdržalo ob strahotnem in dolgoletnem raznarodovanju. Po skrbno in zločinsko pripravljenem načrtu bi morala čimprej izginiti iz našega ljudstva vsaka sled slovenstva. Ostala je še cerkev kot edino zatočišče naše besede in pesmi. Ukinjene so bile postopno skoro vse publikacije.

Ker ni mogel tiskati več leposlovnih ali zgodovinskih knjig, se je vrgel na tisk molitvenikov, da so naši ljudje brali vsaj božjo

demonstrante spravljati v avtobuse in na postajo. Vse se je izvršilo popolnoma mirno. Iz koč in šotorov, kjer so pretrgali električni tok, se je slišalo samo prtajeno petje spiritualne himne »Pravično delaj, beli človek; da bi to bilo zadnjikrat!« Bolj kot kak divji protest je vplivala ta zamokla pesem na washingtonske meščane in na redke člane kongresa, ki so prisostvovali koncu pohoda revnih ali pa morda šele — njegovemu pravemu začetku.

besedo. Koliko je storil za dijake! Kjerkoli je staknil nadarjenega fanta, ga je poslal v šole. Za vzdrževanje je znal poskrbeti sam. Tedaj je bila namreč splošna revščina povsod. Na Štefanovo (dan po božiču) je bilo v avberskem župnišču vse živo in veselo. Bil je dan vseh dijakov, ki jih je poznal v okolici. To je bilo veselja na pretek. Tudi resna in vzgojna beseda ni manjkala. Zlepa ne najdeš človeka, ki bi bil tako ljubil študenta in se zanj zanimal.

Virgil Šček je bil mož dejanj. Pri njem ni veljala nič gola beseda, fraza, puhli običaj. Vse je moralo biti kleno, pestro in iskreno. Vzgaljal je k resnosti in delavnosti. Postopanja in lenobe ni mogel trpeti. Od kulturnega človeka je zahteval uvidevnosti, logike, bistrosti in dalekovidnosti. Svojih navodil in izjav ni nikoli ponavljal. Kot je sam premišljeno govoril, je zahteval, da se tudi resno posluša. Če je bilo potrebno, je znal včasih človeka z besedo tako prizadeti, da je bilo kot operacija brez narkoze. Sicer pa je bil zelo obziren in takten v obče vanju z ljudmi in nadvse gostoljuben. Njegov globok in prodoren duh bo še dolga desetletja blagodejno vplival na mnoge sinove našega naroda, da ohranijo in krepijo pravo domovinsko ljubezen. Samo Bog mu more poplačati za vse, kar je storil za bližnjega in za božjo čast. Gornje besede iz zadnjega njegovega pisma govore dovolj zgovorno za njegovo zvestobo Bogu in bližnjemu.

Njegov nekdanji faran in dijak

NOVI PROSTORI UREDNIŠTVA IN
UPRAVE LISTA BODO S 1. JULIJEM
V UL. GHEGA 8/I.

Uprava

F.J. *21 SMRT V POMLADI

Fefa jima je nalila iz lepe, pisane ročke kave, nato pa si je dala opravka pri štedilniku in vlekla na ušesa. Proti Tinetu je občutila že od nekdanj skrit odpor, ki je mejil na sovraštvo in ki mu najbrž sama ni vedela vzroka, če je sploh kdaj razmišljala o tem. Izviralo je še iz tistih dni, ko je bil Tine še droben ministrantek. Tihega in ponosnega dečka je nagonsko zamrzila, morda zaradi tega, ker se ji ni znal dobrikati in je bil precej plah in neroden v obče vanju, kakor so pogosto otroci siromakov nasproti tistim, od katerih se boje ponižanja. Se zdaj, ko je bil bogoslovec, je bila njena vpljudnost le prisiljena in mrzla, in če je le mogla, ga je še vedno ponižala, vsaj s tem, da mu je pozabila dati žličko h kavi ali na kak drug enako malenkosten način, kakor pač ponižujejo kuharice; toda te malenkosti so Tineta vseeno zbolele, čeprav jih ni nihče drug opazil, največkrat niti župnik ne, četudi je sedel za isto mizo, ali pa jim ni pripisoval pomena. Saj v resnici so tudi bile brez pomena, si je rekel Tine sam. Fefa je bila tudi tista, ki ga je črnila pri župniku. Vaške klepetulje, ki so se župnika bale kakor vsi drugi in se mu niso upale približati, so nosile svoje čenče o njem Fefi in ta jih je obešala župniku na nos. V njeni sovražnosti je bilo nekaj slepega in omejenega, skoro smešnega, vsaj za Tineta, obenem pa zagrizenega in strastnega.

Župnik je vprašal, kako je bilo v planinah, toda komaj je začel Tine pripovedovati, se je župnik obrnil z nekim čisto drugim vprašanjem, ki se je tikalo njegove mlade črne kobile, h kuharici in Tine je neprijetno zadet umolknil. Končno je nanesel nekoliko prisiljen razgovor na zadnje svetovne dogodke in župnik je začel z odkritim priznanjem govoriti o Hitlerju. Tine ga je presenečen gledal. Ni vedel, ali se župnik šali ali misli resno. Toda župnik je mislil resno. Trdil je, da je Hitler poklican, da napravi v Evropi red. Tineta je to užalilo in je nekoliko ostro ugovarjal in opozarjal na nasilje, ki se ga poslužuje Hitler, na nečlovečnosti v koncentracijskih taboriščih in na laž, na kateri je zgrajena njegova propaganda. Župnik se je vznevoljil zaradi ugovora, rekel je, da je točno poučen o tem, da so se razmere v Nemčiji pod Hitlerjem izboljšale in da je brezposelnost izginila; če pa vlada s silo, je to potrebno, če hoče napraviti red.

»Jaz sem za red in avtoriteto,« je rekel s poudarkom, in njegov rožnati, žensko gladki obraz je postal rdeč. »Tudi pri nas bi potrebovali Hitlerja, da bi napravil red in pometel s komunisti in prostozidarji.«

Tine je molčal. V njem se je porajalo zmedeno strmenje. Prvič je zaslutil, s kakšnimi očmi gleda župnik na ta svet in kaj nosi v srcu. V sebi je začutil gnus, župnikova veličina je postala v njegovih očeh nenadno zelo majhna. Ta hladni razgovor ob kavi in orehovi potici, ki se je nobeden skoro ni dotaknil, je razsvetlil kot nenaden blisk župnikovo pravo podobo pred začudenimi očmi njegovega bivšega ministranta.

Kmalu nato se je Tine poslovil in župnik ga ni zadrževal.

(Dalje)

S Tržaškega

Sporazum o sredinsko - levi vladi

Stranke leve sredine so te dni dosegle sporazum, po katerem bo v deželi Furlaniji-Juljski krajini sestavljena sredinsko-leva vlada, v kateri bodo ponovno sodelovali predstavniki Kršč. demokracije, združenih socialistov in republikancev. Zanimivo pa je, da je bil tej vladi postavljen določen rok, in sicer tekoče finančno leto, ko bo sedanje medstrankarsko sodelovanje postalo predmet novih pogajanj.

Program nove vlade še ni uradno znan, vendar se zdi, da bo vseboval predvsem naslednje točke: poudarjanje mednarodne vloge dežele; zgradnjo avtoceste Videm-Trbiž; strogo izvajanje programa medministrskega odbora (CIPE) za preureditev tržaške ladjedelniške industrije in deželno podporo gospodarstvu na področju Trst - Tržič; vprašanja kmetijstva; zgradnjo protosinhrotrona v Doberdolu; vojaške služnosti in končno **rešitev problemov, ki zadevajo slovensko manjšino.**

Kot slovenski list nas seveda zanima predvsem zadnja točka in v tej zvezi danes ponovno poudarjamo, da si naše ljudstvo

OBČNI ZBOR DRUŠTVA SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV V TRSTU

Pred kratkim je imelo Društvo slovenskih izobražencev v svojih prostorih v ulici Donizetti svoj redni občni zbor. Iz poročil je bilo razvidno zelo plodno delovanje te skupnosti, ki je imela po večini štirinajstrednevo predavanje. Letos je bil na programu niz razprav iz novejšje slovenske zgodovine. Razen tega je imelo društvo dva literarna večera in sicer ob izidu pesniških zbirk Vinka Beličiča in Stanka Janežiča.

Vsa leta delovanja ima društvo vsako prvo nedeljo v mesecu skupno sv. mašo za slovenske izobražence in po maši kratko predavanje. Za Veliko noč so bile duhovne obnove, od katerih je vodil prvo škof dr. Janez Jenko iz Kopra, letošnjo pa p. Miha Žužek iz Ljubljane.

Veliko nalogo si je društvo nadelo z organiziranjem vsakoletnih študijskih dni, ki so bili do zdaj dvakrat v septembru in sicer v Dragi. Za letošnjo je pripravil dosedanji odbor tudi že načrt.

Po poročilih se je razvil prijeten in ploden razgovor, kako bi društvo še bolj pritegnilo in povežalo slovenske izobražence in kako bi čim bolj razvilo svoje delovanje.

Dosedanji odbor je potem dobil razrešnico, vendar je bil z majhnimi spremembami izvoljen nov, ponovno je predsednik prof. Jože Peterlin.

Novemu odboru želimo mnogo uspehov, društvu pa, da bi še dalje razvijalo živahno delavnost med slovenskim izobraženstvom in ga z živimi in aktualnimi problemi razgibavalo.

Tržačanka Marisa Gallo (31 let) je ustrelila v Padovi svojega zaročenca Antonina Cambria, iz Cosenze. Bajje je bila »trudna življenja« in je hotela napraviti po umoru še samomor, a se je orožje zataknilo.

želi in pričakuje, da bo deželna uprava v tej zakonodajni dobi prešla od deklarativne faze do izvajanja konkretnega programa, to je od besed k dejanjem. Naloga slovenskega političnega predstavništva in drugih slovenskih organizacij pa je, da takšen operativni program sestavijo in se na politični ravni domenijo o modalitetah in rokih njegovega izvajanja.

Nova vlada bo imela deset odbornikov in dva namestnika ter seveda predsednika, ki bo gotovo Alfredo Berzanti. Socialisti bi dobili štiri odborniška mesta, republikanci pa enega namestnika. Prihodnji teden bo seja deželnega sveta, na kateri bi morali izvoliti novo vlado in tedaj bo tudi uradno znan njen program.

NENADNA SMRT AVSTRIJSKEGA TRGOVINSKEGA PREDSTAVNIKA

Prav na dan Avstrije na Tržaškem velesejmu 23. t. m. je zadela kap ravnatelja Avstrijskega urada za zunanjo trgovino v našem mestu, barona dr. Rudolfa Altenburgerja. Slabo mu je postalo po tiskovni konferenci v Palači narodov na velesejmu. Umrl je že pol ure nato, ko so ga prepeljali v splošno bolnišnico.

Pokojnik si je pridobil mnogo zaslug za razvoj trgovine med Trstom in Avstrijo oziroma za razvoj avstrijskega prometa skozi tržaški pristan, o čemer je tudi predaval še na dan svoje smrti.

Spominska slovesnost v Rižarni

V nedeljo 23. t. m., je bila v Rižarni spominska slovesnost za žrtve nacistov.

Po sv. maši, ki jo je daroval g. kaplan Jakomin za žrtve v Rižarni, so se škedenjci in mnogi drugi poklonili njihovemu spomenu pred spomenikom v taborišču. Pred spomenik so delegacije Slovenske skupnosti in domačega prosvetnega društva položili vence. Nato je kaplan Jakomin opravil molitve za umorjene. Deželni svetovec Slov. skupnosti Drago Stoka je v krajšem govoru počastil spomin vseh žrtev, ki so pretrpele v Rižarni mučeniško smrt. Med drugim je dejal: »Toda idealom, za katere so nešteti umrli nasilne smrti, se ne bomo izneverili. Njihovo trpljenje nam veleva: bodite zagovorniki bratstva med narodi, pravega, iskrenega prijateljstva in ne lažifratelance, v kateri bi se odpovedali lastni narodnosti. Bodite dosledni zagovorniki pravic naših delavcev, njihove primerne zaposlitve, njihovega pravičnega boja za izboljšanje delovnih razmer; bodite dosledni zagovorniki pravic kmečkega prebivstva in vsega našega delovnega ljudstva. Njihovo trpljenje nam veleva: delajmo za mir in ne za nasilje, prizadevajmo si, da bo pri nas in po vsem svetu zavladal resničen mir, neprecenljiva vrednota, ki jo moramo varovati in negovati. Preprečevati moramo, da bi strast zavladala nad razumnostjo. Delajmo za to, da bosta zavladala razumevanje ter prava strpnost med vsemi

20. TRŽAŠKI VELESEJEM

V okviru prireditev 20. tržaškega velesejma je bil v soboto, 22. t. m., »dan Jugoslavije«. Tiskovne konference in srečanja s tržaškimi gospodarstveniki so se z jugoslovanske strani med drugimi udeležili veleposlanik v Rimu Srdja Prica, predsednik slovenske trgovinske zbornice Krese, član izvršnega sveta Maks Šnuderl in drugi visoki predstavniki. Veleposlanik Prica je v svojem govoru obravnaval predvsem vprašanja gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, pri čemer je omenil težave, ki so nastale zaradi ukrepov Evropske gospodarske skupnosti. Pri tem je Jugoslavija najbolj prizadeta, ker je 50% njene izvoza usmerjeno na tržišča Evropske gospodarske skupnosti. Če se ti problemi ne bodo zadovoljivo uredili — je dejal veleposlanik — bo Jugoslavija prisiljena skrajšati svojo trgovinsko izmenjavo z Italijo.

Zvečer je jugoslovanski generalni konzul v Trstu, inž. Marjan Tepina priredil v prostorih konzulata sprejem, ki so se ga udeležili številni predstavniki oblasti ter predvsem predstavniki gospodarskih ustanov ter organizacij.

Zgonik:

NAGRAJENI VINOGRADNIKI

V sredo zvečer so v Gabrovcu razdelili nagrade vinogradnikom, ki so se udeležili letošnje 4. vinske razstave v Zgoniku. Za bela vina je dobil prvo nagrado Ivan Milič, drugo nagrado Karel Stolja, tretjo pa Ivan Grilanc. Za črna vina je prejel prvo nagrado Karel Stubelj, drugo nagrado Miroslav Žigon, tretjo pa Marija Doljak.

zamejskimi Slovenci. In končno nam trpljenje naših ljudi po vseh taboriščih, posebej tu v Rižarni, veleva: bodimo zvesti svojemu narodu, ljubimo svoj jezik, svojo kulturo, ljubimo svoj rod, ki že stoletja in stoletja tu trpi, dela, živi.«

Po spominskem govoru je škedenjski cerkveni zbor zapel v čast žrtvam žalostinko.

Beneška Slovenija

Trbiž:

ZIMSKI SPORT POLETI

Priznati je treba, da se trbiške turistične ustanove res trudijo za razvoj turizma. Že pred vojno je bila zelena Kanalska dolina cilj mnogih izletnikov, ki so iskali mir v lepi naravi. Razvijati so se začela tudi gostišča in turistične naprave za poletni in zimski šport. Poleg Cortine je postal Trbiž drugo zimsko športno središče. Turistični organizatorji pa nadaljujejo z novimi spodbudami in prijemi.

V najkrajšem času bodo odprli nov turistični hotel s 120 posteljami, dvema restavracijama in vinsko kletjo. Se važnejše za športni razvoj pa bo moderno poletno smučišče pri Svetem Antonu, šest kilometrov izven mesta proti Ratečam. Imelo bo sedem metrov široko in 200 metrov dolgo smuško progo iz plastike na srednjestmem pobočju. Športniki se bodo mogli po-

NAŠI DIJAŠKI ZAVODI

S koncem pouka se ne zaprò samo vrata naših šolskih, ampak tudi dijaških zavodov ali domov. V Gorici delujejo po vojni trije slovenski dijaški domovi: Alojzijevišče, Dijaški dom in Sirotišče. Prvi je namenjen bolj vzgoji duhovskega naraščanja; zadnji osnovnošolskim otrokom, drugi je pa splošnega značaja.

Letos je bivalo v tem zavodu 84 dijakov. dijakinj, šolarjev in šolark. Od teh 44 fantov in 40 deklet. Notranjih je bilo 26 fantov in 30 deklet. Splošno se opaža naraščanje ženskega dijaštva. Na osnovne šole je iz Doma zahajalo 12 otrok. Iz Beneške Slovenije jih je bilo 16. S temi je doseglo število dijakov iz Beneške Slovenije, ki so se kdaj vzgajali v tem zavodu, točno število 100. Mimogrede omenimo, da jih je bilo v Sirotišču 33, v Alojzijevišču pa 9.

V zavodu so trije oddelki: fantovski, dekliški in osnovnošolski. Precej razvejana je v zavodu vzgojna in tudi kulturno-športna plat. Za to skrbe sobotni večeri, predavanja, zaključni nastopi in športna srečanja. Gojenci so spoznavali domačo zemljo z daljšimi pomladnimi izleti v Slovenijo in zimskimi-športnimi (na Vogel). Športnih tekem so imeli več z gojenci tržaškega Dijaškega doma. Kot posebnost omenimo, da so se letos prvič uradno srečali z vodstvom in gojenci italijanskega dijaškega zavoda »Odone Lenassi«. Odigrali so tudi skupno odbojko. Italijanski gostje so bili navdušeni nad sprejemom.

Vlogo Dijaškega doma priznavajo tudi šolske in upravne oblasti. Dežela mu je prvič nakazala uradno podporo pol milijona lir. Uradno so priznani v zavodu tudi pšolski tečaji.

V avgustu se bo pa začel pouk za popravne izpite.

TLORIS GORICE

Pri zemljepisnem zavodu Viseglia v Rimu je izšel velik planimetrski načrt mesta Gorice in okolice. Merilo znaša 1:5000. Izdelal ga je prof. Viseglia z dovoljno natančnostjo. Manjkajo nekatere podrobnosti, pri navajanju sicer točnih topografskih imen v slovenščini okoli Nove Gorice pa manjkajo vse strešice nad šumevci in c. To niso danes več malenkosti in neprijetno dirnejo v uho.

— Kanalška dolina

služevati tudi žičnice in drugih priprav, ki bodo omogočale zimski šport tudi sredi poletja.

Speter ob Nadiži:

LETNA SAGRA

Za letošnji farni in krajevni praznik sv. Petra je pripravil posebni turistični odbor Nadiških dolin dolg spored z gospodarskimi, športnimi in zabavnimi točkami.

Letos je prvič prirejena tudi nagradna razstava goveje živine iz Nadiških dolin, pri kateri sodeluje tudi kmetijski deželni odbor. Osrednje točke so športnega značaja in sicer motorna dirka čez drn in strn in nogometna tekma med moštvom iz Ljubljane in domačini. Nastopile bodo tudi godbe in folklorne skupine iz Slovenije. Gostom bodo na razpolago tudi slastne gubane, ki slovijo kot beneško-slovenska specialiteta že daleč.

STARI STUDENTJE

V soboto in nedeljo so se zbrali v Gorici študentje, ki so maturirali leta 1913 na goriški gimnaziji. Med temi so tudi mons. Velci, notar Grusovin, odvetnik Bolaffio iz Trsta. Od njihovih profesorjev živita samo še dva: nadškof Fogar in prof. Aicher iz Linza.

V soboto zvečer so imeli »stari študentje« skupno večerjo. V nedeljo zjutraj so pa imeli v cerkvi sv. Duha na Gradu skupno mašo. Daroval jo je mons. Velci, ki se je v posrečeni pridigi v nemščini spominjal vseh nekdanjih sošolcev in profesorjev. Prebral je tudi toplo pismo nadškofa Fogarja svojim nekdanjim učencem, ki so imeli ob slovesu vsi solzne oči.

PRORACUN V RAVNOVESJU

Po dolgih letih kaže, da bo imela goriška občina uravnovešen proračun za poslovno leto 1968. Tako je izjavil mestni odbornik za finance De Simone na ponedeljkovi seji občinskega sveta.

Dohodki so preračunani na zvišanje v izmeri 228 milijonov lir. Nekaj več denarja bo prišlo v občinsko blagajno z zvišanjem družinskega davka, in sicer 19 milijonov in 200 tisoč lir. Poglavitni novi vir so pa dohodki od povečane trošarine proste zone, v prvi vrsti od bencina in pogonskih olj. Ti dohodki so preračunani na 213 milijonov lir.

Povečali pa so se v primeri z lansko bilanco tudi stroški; v prvi vrsti za plače uslužbencev. Uravnovešene bilančne postavke dajejo občinski upravi tudi večjo možnost samostojnih investicij. Občani po pravici pričakujejo, da se bodo zdaj lahko uredila marsikatera javna dela tudi v obmestnih vaseh.

Na ponedeljkovi seji so določili tudi podpore raznim ustanovam. Izvoljen je bil za dobo štirih let tudi nov nadzorni odbor starostnega doma počitka v Ločniku. V občinskem svetu sedi pet Slovencev, pa ni bil nobeden izmed njih izbran. Toliko v pripombo.

GORIŠKA PLATANA V CELOVCU

V soboto se je začel v Celovcu folklorni festival Alpe-Adria 1968 v Evropskem parku. Na slavnost so bili povabljeni tudi župani in zastopstva iz Trsta, Gorice, Ljubljane, Wiesbadena, angleškega Canterburyja in iz danskega mesta Gladsaxa. Vsak župan je vsadil v parku spominsko drevo: goriški platano, tržaški pa smrekico, ki naj spominjajo na bratske vezi vseh teh mest.

Na folklorni slavnosti so nastopili goriški pevski zbor »Seghizzi« pod Valentinčičevim vodstvom, folklorni plesni zbor »Ermacora« iz Čente in zbor »Ermes Grion« iz Tržiča.

Po zunanjih prireditvah so se župani zbrali na posvet k »okrogli mizi«. Župan Martina je orisal pomen in delo Gorice za mednarodna kulturna srečanja. Tržaški župan Spaccini je predlagal, naj se sestavi poseben odbor, ki bo skrbel za mladinska kulturno-športna srečanja izmenoma v vsakem izmed bratskih mest v duhu evropske skupnosti.

DRUŽINSKI IZLET

V nedeljo 7. julija bo priredilo Slovensko planinsko društvo v Gorici enodnevni družinski izlet z avtobusom na Dolenjsko. Izletniki si bodo ogledili rojstni kraj Primoža Trubarja, Rašico, Spodnje Retje pri Velikih Laščah, kjer se je rodil Fran Levstik in Ribnico in Kočevje, kjer bo glavna postaja.

Na povratku se bo peljala izletniška družba ob Cerkniskem jezeru in skozi Cerknico v Rakov Škocijan, kjer bo drugi počitek in ogled. Nato bo šla pot skozi Postojno in Ajdovščino domov. Izletniki bodo videli zgodovinske in naravne lepote Dolenjske.

Potrebna je prepustnica ali potni list. Vpisovanje pri odborniku A. Košuti, ul. Mamelji 8, traja do 3. julija. Vožnja stane 1700 lir, za nečlane 200 lir več. Za hrano naj poskrbi vsak sam.

Rupa:

NI VSE V PEHANJU ZA KRUH

Hodil po zemlji sem naši in pil nje bolesti. Pesnik poje sicer nekoliko drugače, a če prisluhneš utripu današnjega življenja v naših krajih, te le nekaj zaboli.

Ljudje so vedno garali v teh vasicah, kjer se Vipava mirno vije ob kraškem vznožju. Vendar so vedno našli nekaj časa tudi za cerkev, molitev v hišah, pa tudi za lepo pesem.

Težki so bili tisti časi, a morda lepši in srečnejši kot današnji. Danes opažamo v teh vaseh, da človek pozablja na vero, ki mu je v težkih časih dajala poguma; pozablja na materni jezik. Zginila je domača prisrčnost, saj se kmalu ne znamo več iskreno smejati in toplo pozdravljati.

V naglih modernih časih je vse le golo pehanje za lažnejše materialno življenje. Zal, da je tako tudi pri nas. Upajmo, da se bo kdaj spremenilo na bolje.

Krmin: IVANJSKO SLAVJE

Kot že več let nazaj, tako se tudi letos pripravljajo praznovanje svetega Ivana, ki se pričinja v petek 28. junija.

Krajevna turistična zveza je pripravila kar natrpan spored slavlja, ki bo trajalo do ponedeljka. V petek ob sedmih zvečer bo že začela na stojnicah pokuša domačih vin in dobrih prigrizkov, obenem s srečlovom. Dve uri kasneje bo pa nočna motociklistična tekma. V nedeljo ob desetih je določen sprejem na županstvu, nato pa bo uradni ogled kioskov in razstave letalskih modelov. V soboto popoldne bodo prišli na svoj račun tudi lovci s strelskimi tekami na gričku sv. Kvirina. Nogometne tekme in tekme z letalskimi modeli se bodo odigrale v nedeljo popoldne. Zvečer pa bodo izbirali v mestnem gledišču najboljše mlade popevkarje. Ne bo manjkalo tudi plesnih zabav, ki bodo v ponedeljek zvečer zaključile krminsko »kresovanje«.

NOVI DOKTOR

V soboto je promoviral za doktorja leposlovnih ved na tržaški univerzi gospod Marjan Bednarik iz Gorice. S profesorico Braun je razpravljal filološko tezo o starih Ilirih in njih jeziku. Dosegel je odlični uspeh.

Mlademu doktorju, ki je poučeval na slovenskem učiteljski — zdaj je odrinil na vojaško službovanje — izražamo čestitke in želje, da bi se kmalu vrnil na svoje učno mesto.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Umrl je prof. Jakob Šolar

V nedeljo ob 22. uri zvečer je umrl v Ljubljani ugledni slovenist, pedagog in duhovnik, profesor Jakob Šolar, stolni dekan ljubljanske nadškofije. Ze dalj časa se je vedelo, da je hudo bolan, vendar so vsi ki so ga poznali in imeli radi, upali, da bo premagal krizo in si spet opomogel ter da bo še lahko marsikaj prispeval k raziskavam o strukturi in pravopisu slovenskega jezika, ki ga je tako ljubil. Vendar je preprosta osmrtnica v »Delu«, podpisana od naškofijskega ordinariata in stolnega kapitlja, napravila tem upom konec. Profesor Jakob Šolar je bil star 72 let.

Bil je mož trdnega značaja in izredne inteligence, globoko izobražen ne le v teologiji, ampak tudi v slavističnih in pedagoških ter filozofskih vedah. Nedvomno je bil eden najbolj izobraženih Slovencev modernega časa in izredno trden značaj, prava gorenska grča. Trdno je vztrajal pri svojem prepričanju, če je menil, da je pravilno. Odlikoval ga je čut za mero, ki mu je narekoval rezerviranost in odmaknjenost do prestrastnih programov in ideologij. Zelo je ljubil slovensko ljudstvo in posebno še mladino. Precej let — do začetka druge svetovne vojne — je bil vodja škofijske gimnazije v Sent Vidu pri Ljubljani; v tej gimnaziji je kot pedagog in slovenist vzgojil veliko število mladih intelektualcev, ki so krepko in marsikje odločilno posegli v slovensko javno življenje, posebno na kulturnem področju. Temu njegovemu neprecenljivemu delu pri vzgajanju mlade slovenske intelektualne generacije so napravili konec nacisti, ko so leta 1941 zasedli tudi Sent Vid in zaplenili zavod in gimnazijo ter vanju namestili zapor za zavedne Slovence. Dr. Jakob Šolar se je umaknil v Ljubljano, kjer pa je neutrudno delal naprej in se pripravil za nadaljevanje svojega pedagoškega dela po vojni. Svoje nezaupanje do politične demagogije in do praznih programov ter nestrpnih gesel je moral plačati s tem, da so ga poslali v koncentracijsko taborišče Dachau v Nemčiji, skupaj z nekaterimi njegovimi prijatelji in sodelavci, med katerimi je bil tudi ugledni sociolog, univerzitetni profesor dr. Andrej Gosar. Ko se je leta 1945 vrnil iz koncentracijskega taborišča, pa mu ni bilo dano, da bi bil obnovil zavod in gimnazijo v Sent Vidu. Čez nekaj let se je znašel spet v ječi, kot žrtev druge nestrpnosti.

Ko se je vrnil iz ječe, je še vedno poln poguma in volje do dela nadaljeval svoje študije o slovenskem jeziku in spet objavljval v reviji »Jezik in slovnost« razprave o raznih pravopisnih vprašanjih, obenem pa se posvečal dušnemu pastirstvu, ki ga je pojmoval moderno, tako da je bil že pred zadnjo vojno eden izmed pobudnikov tistega krščanskega duha, ki ga je tako poživil in uveljavil drugi vatikanski cerkveni zbor. Papež ga je odlikoval za to z naslovom svojega hišnega prelata, imenovan pa je bil tudi za ljubljanskega stolnega dekana.

Poleg svojega znanstvenega in pedagoškega dela pa je našel vedno čas za posege v slovensko javno življenje, zavedajoč se dolžnosti pravega intelektualca. Pred vojno je objavljval članke in razprave o slovenskih narodnih vprašanjih v raznih revijah in predaval o tem katoliškim študentom, zlasti v akademskem društvu »Zarja«, ter v društvih mladih akademskih izobražencev, vedno v duhu strpnosti in ljubezni do vseh ter narodnega bratstva. Odločilen je bil njegov prispevek k takomenovanim »Bohinjskim tednom«, ki so jih zadnja leta pred vojno prirejali katoliški visokošolci pri Svetem Janezu v Bohinju. V zborniku »Bohinjski teden«, ki ga je izdalo akademsko društvo »Zarja« leta 1940, tik pred vojno, je objavil predavanje, ki ga je imel na »Bohinjskem tednu« v počitnicah 1939 pod naslovom »Slovenski kulturni problem«; začel ga je značilnimi besedami: »Ob tem naslovu — Slovenski kulturni problem — se boste najprej vprašali, ali ni v njem pomote, saj je slovenskih kulturnih vprašanj toliko, da ne moremo vseh strniti v eno samo vprašanje. Res je

teh vprašanj nepregledna vrsta, ali v zadnjem dnu obstoji vendar le eno samo veliko vprašanje našega kulturnega razvoja. Kratko bi ga lahko postavili takole: ali in kako moremo kot majhen narod zdržati svojo narodno in kulturno samostojnost, ne da bi zaostali in utonili... Zgodovina nas uči, da kulturno šibkejši zmeraj podlega. Vsaka kultura ima v sebi silno raztezno moč. Če ne bomo znali ustvariti Slovenci na tem kosu zemlje tako močne izobrazbe..., potem se bo razlil močeni tuji val preko nas.«

Hkrati pa je tudi že izrazil trdno prepričanje, da bo slovenska kultura vzdržala in da »bo v mladem rodu vstalo delavcev toliko in takih, kakor jih potrebujemo... Vsi pa se moramo zavedati, da je naši kulturni nalogi rešitev samo: delo, delo, delo.«

To je kulturna oporoka profesorja Jakoba Šolarja, velikega Slovenca, ki so ga v tork popoldne pokopali na ljubljanskih Zalah.

Tržaška univerza je podelila v ponedeljek pesniku Biagiu Marinu iz Gradeža častni doktorat. Pred kratkim pa je dobil Marin literarno nagrado »Moretti d'oro« za pesništvo, skupaj z Ignaziem Silonejem, ki jo je dobil za prozo, in režiserjem Giorgiom Strehlerjem, ki jo je prejel za gledališko delo.

Sozabljena štiristoletnica

Letos je izšla v Avstriji nova izdaja znamenitega potopisa Sigismunda Herbersteina »Moskovski zapiski«, ali z izvirnim latinskim napisom — delo je bilo namreč zapisano v latinščini —: »Rerum Moscoviticarum Commentarii«. Slovenska izdaja je izšla pod že omenjenim naslovom »Moskovski zapiski« leta 1951 v Ljubljani, pri Državni založbi Slovenije. Delo je dobro prevedel in z opombami opremil Modest Golia.

Baron Sigismund Herberstein se je rodil v Vipavi dne 23. avgusta 1486. Umrl pa je 28.3.1566 na Dunaju, kjer je tudi pokopan v cerkvi Sv. Mihaela. Vipava je v tistem času spadala h Kranjski. Herberstein se je imel zato predvsem za Kranjca, po svojih posestvih tudi za Stajerca, in znal dobro slovensko, medtem ko ni jasno, če se je po narodnosti štel za Slovenca ali Nemca. Najverjetneje je, da narodne zavesti ni imel razvite, saj modernega pojma narodnosti v tisti dobi še niso poznali, pač pa bolj zavest etnične ali še bolj deželne pripadnosti.

Sigismund baron Herberstein je znamenit po omenjenem potopisu iz Rusije, kamor je dvakrat potoval, kot poslanec avstrijskih cesarjev Maksimilijana in Ferdinanda, ki bi bila rada navezala stike z moskovskim velikim knezom. Prvič je potoval v Moskvo leta 1517 in se je med potjo zgledil tudi na poljskem kraljevem dvoru, drugič pa leta 1526. Rusija je bila takrat zahodni Evropi skoro neznan, verjetno celo manj kot v antični dobi, ker so bile njene zahodne meje pomaknjene mnogo bolj proti vzhodu in ker je bila dolgo pod

tatarsko oblastjo. Poleg tega je bila tudi po veri, črkah in jeziku tuja zahodnjakom, ki niso znali slovenskih jezikov, kot na primer Nemcem, Francozom ali Italijanom, Herberstein je po svoji drugi vrnitvi iz Rusije napisal o njej obširno delo, v katerem je opisal svoje doživljanje skoro da najmanjših podrobnosti, kot pravi reporter svoje dobe, hkrati pa navedel tudi vse tisto, kar je mogel na svojih potovanjih zvedeti o ruski zgodovini, etničnem izvoru Rusov in sosednjih narodov, o ruskih ljudskih navadah, veri, gospodarstvu, trgovini in drugem. Takoj na prvi strani svoje knjige je zapisal: »Z večino podatkov so mi postregli izobraženi in zaupanja vredni domačini, in še tedaj se nisem zadovoljil s pričevanjem enega samega, temveč sem si ustvaril sodbo šele na podlagi mnogih soglasnih mnenj. Pri tem mi je zelo mnogo pomagalo znanje slovenščine, ki je podobna ruščini ali moskovščini, tako da ne pišem le po pripovedovanju, marveč kot priča brez olepševanja, odkrito in razumljivo, v spomin znanecem.«

Ker je torej preko slovenščine lahko razumel ruščino in ker se je tudi naučil ruskih cirilskih črk, je imel vpogled tudi v ruske pisane vire in stare kronike ter je iz njih nabral mnogo podatkov, ki jih je prvi prevedel in posredoval Evropi. Njegova knjiga je bila več stoletij najvažnejši vir znanja o Rusiji in nešteto krat so jo ponatisnili tako v izvirniku kot v raznih jezikih. Kdor jo danes bere, se čudi, kako moderno, to je stvarno in živahno je napisana, skoraj v slogu modernih poročevalcev. Nikjer ni dolgovezen; nikjer tudi ne rine svoje osebe v ospredje. Predvsem pa je zelo objektivna. Pri Rusih je opazil mnogo dobrega, pa tudi mnogo slabega, in ničesar ni zamočal. Danes je njegova knjiga morda še bolj aktualna kakor kdajkoli prej, ker je v njej izredno bistroumno pogodil bistvene poteze ruskega značaja in prikazal Rusijo brez mitov, v katere se je pozneje ovila sama, ali pa so jo z njimi zameglili drugi.

Medtem ko so se marsikje v Evropi spomnili štristoletnice tega velikega raziskovalca in Evropejca, tako, kot rečeno, v Avstriji z novo izdajo njegove knjige v letošnjem letu, pa je slovenska javnost ta jubilej prezrla, čeprav gre za rojaka iz Vipave.

»Kitajci« so skušali prepričati odprtje umetnostne razstave Biennale v Benetkah in so dva dni vznemirjali prireditelje in občinstvo. So proti »novi umetnosti«, menda se jim kolca po Stalinovi.

Pri mariborski založbi »Obzorje« je izšla knjiga »Retorika«, ki jo je napisal dr. Franc Vatovec. Knjiga ima okrog 240 strani. V njej omenja tudi naše primorske in tržaške osebnosti kot govornike.

Za člana deželnega odbora časnikarjev v Furlaniji-Juljski krajini je bil izvoljen tudi Franc Rauber.

Slovenščina na natezalnici

V »Zgodovini narodov Jugoslavije« (I) in še marsikje drugod se dosledno uporablja oblika »Nemanjin« namesto Nemanjev, kakor da je bil raški veliki župan ženska. Če je bil moški, bi morali v skladu s pravilno slovenščino seveda uporabljati obliko Nemanjev.

Isto velja za »Sterijino pozorje«, o katerem toliko piše časopisje v matični Sloveniji prav te dni. Sterija je bil, kolikor nam je znano, srbski komediograf moškega spola. Torej bi morali pisati Slovenci Sterijevo pozorje; ker pa imamo na srečo slovensko besedo tudi za gledališče, bi bilo seveda edino primerno, če bi uporabljali izraz Sterijevo gledališče ali Sterijev oder.

Naša radijska postaja pa nas je pred kratkim razveselila z izrazom »razpust zakona« namesto ločitev zakona ali razveza zakona. Razpustiti je možno seveda le kakšno društvo, mož in žena pa skleneta pri poroki zakonsko zvezo, ne pa ustanovita novo društvo.

V slovenskem tisku se je zadnje čase vgnezdila nova nepotrebna tujka — »domicil«. Iz zveze, v kateri jo uporabljajo, je razvidno, da naj bi pomenila toliko kot dom, domovinska pravica ali sedež. Vsekakor bi eden teh izrazov povedal isto ali še več, gotovo pa bolje. Pa tudi še drugih slovenskih sinonimov ne bi bilo težko najti. Pri

tem bi bilo zanimivo vedeti, kdo je pravzaprav tisti, ki si izposoja take tujke, oziroma jih kuje (najbrž po italijanski besedi domicilio) in uvaža v slovenščino? Ali znajo časnikarji pri dnevnikih res tako malo slovensko, da brez odpora poberejo prvo tujko, katero jim kdo podtakne?

Iz časopisja je tudi razbrati, da je izposojena »letna skupščina« popolnoma — vsaj na papirju — izpodrinila slovenski občni zbor.

Radio Trst A nam je te dni postregel z »mlekarškimi izdelki«. V lepi slovenščini se je doslej reklo »mlečni izdelki«, ker so napravljeni iz mleka in ne iz mlekarjev. Razen — bognasvarju? — če so kje res...

—0—

NOVA ŠTEVILKA »ZALIVA«

Te dni je izšla nova, 10-11. številka revije »Zaliva«. Ubald Vrabec je objavil v njej uvodnik »O rezervatih«, Boris Pahor pa esej »O sodobnem slovenstvu«. Segij Lipovec piše o »Razrednem boju in boju za narodne pravice«. Objavljeno je »pismo iz Slovenije«, pod naslovom »V začetku je bila beseda«, Milan Lipovec pa je prispeval esej »Umetnost«. To so samo nekateri glavni prispevki. Podrobnejše poročilo bomo še prinesli. Za danes želimo le opozoriti na novo številko revije.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

POLET IZGUBIL, SOKOL IN BREG ZMAGALA

Proti Acegatu je Polet klonil z 0:3; vendar mladi Openci niso zaslužili tako hudega poraza. Z nekoliko več sreče bi si lahko zagotovili vsaj en set.

Kljub temu da je nastopil v okrnjeni postavi, brez treh standardnih igralcev, je Breg brez težav odpravil tržaške Gasilce. Le v prvem setu je šlo nekoliko težje. Zadnji set je bil pravi monolog Brežanov in nasprotniki so lahko zbrali le pičle tri točke. Končni rezultat je bil 3:0 (14, 7, 3) za Breg.

Sokol je spet slavil dve gladki zmagi. Najprej je s 3:0 (3, 5, 3) pregazil nedoraslo moštvo Acli, nato pa v povratnem kolu prvenstva spet s 3:0 (4, 10, 13) Gajo. S to zmago si je tudi že zagotovil vstop v finalni del prvenstva.

GAJA NI USPELA

Mladim odbojkašicam Gaje ni uspelo napredovati v C ligo. V odločilnem srečanju so po zagrizeni borbi klonile pred moštvo OMA v petih dolgih in razburljivih setih. Nasprotnicam je precej pomagal pristranski sodnik.

LUKAČEVA 10,60 m V METU KROGLE

V nedeljo zjutraj je dosegla Sonja Lukač v Pordenonu osebni rekord v metu krogle z metom 10,60 m. Ta odličen rezultat uvršča mlado atletično Bora med najboljše mladinke v Italiji.

JUST KOVAČIČ ZMAGOVALEC BRZOTURNIRJA V TRSTU

Mladi prvokategornik Just Kovačič je prepričljivo zmagal na zadnjem brzoturnirju v Trstu. Premagal je celo mojstra dr. Filipoviča, ki se je moral zadovoljiti z drugim mestom na skupni lestvici.

Edi Košuta

Iz Gorloe

ODBOJKA

Nadaljuje se tekmovanje v vrsti D in bo trajalo do 7. julija. Predzadnji nedeljo je Olympija igrala proti moštvo CSI Friuli iz Vidma in je izgubila z 0:3 (4:15, 12:15, 12:15). To moštvo je sedaj na prvem mestu lestvice in ima možnost končne zmage in prestopa v višji razred.

Goričani so igrali z zelo pomlajenim moštvo; nastopila sta dva naraščajnika, ki sta se kar dobro znašla.

Naslednje tekme vrste D so bile v četrtek 20. t. m. v Gorici proti goriškim gasilcem na njihovem igrišču.

Promocijsko pokrajinsko prvenstvo se je tudi končalo. Tekmovali sta dve moštvi: Audax in Olympija. Zmagala je vrsta Audaxa, ki se bo pomerila z zmagovalcem iz Trsta in Vidma.

Tudi letos se je udeležil slovenski licej skupaj z učiteljskem tekmovanju med višjimi srednjimi šolami. Naši dijaki so zasedli drugo mesto za zmagovalcem. Za nagrado so dobili lepo plaketo.

LAHKA ATLETIKA

Prejšnjo soboto so tekmovali naraščajniki Olympije v Trzinu. Dosegli so nekatere zelo lepe končne uspehe. Mirko Spacapan je zmagal v metu krogle (12,32 m) in je prejel zlato medaljo. Pavel Tomasi je zasedel četrto mesto v metu krogle (11,52 m). V metu kopja se je V. Colangelo uvrstil na četrto mesto (36,60 m).

Tekmovali so tudi mladinci, in sicer v Gorici. Peter Spacapan je vrgel disk 30,60 m; Franc Mermolja je dosegel v teku na 80 m 10"1, Aleksander Suligoj pa 10"4. Na 300 m je tekel Bruno Suligoj 41"7; Rivo pa je skočil v daljavo 5,31 metra.

Vendarle zajezitev Cerkniskega jezera?

V eni zadnjih števil našega lista smo poročali, s kakšnim zadoščenjem je sprejela slovenska javnost novico, da bo odslej Slovenska akademija znanosti in umetnosti prevzela raziskovanje Cerkniskega jezera, ki je edinstveno kot ponikalno kraško jezero. V tem je videla javnost jamstvo, da jezero ne bo žrtvovano kratkovidnim komercialnim interesom lokalnih faktorjev, ki bi se na daljši rok nujno izkazali katastrofalni. Verjetno gre samo za kratkovidne račune kakšnih občinskih »planerjev« za nove gostilne in zabavišča.

Te dni pa je javnost ponovno vznemirila kratka novica v enem ljubljanskih dnevnikov, da jezerska voda letos zelo počasi po-

Vas Trepalle s 600 prebivalci leži visoko nad dolino Sondrio ob švicarski meji. Ta vas, ki je obenem tudi fara, nosi v vsej Italiji svojevrstna prvenstva.

Predvsem je najvišje ležeči večji obljudeni kraj v Italiji; njegova nadmorska višina znaša 2.200 metrov. Seveda je tudi najmrzlejši; pozimi 35 stopinj pod ničlo.

Tretje prvenstvo je politična enotnost. Ob volitvah odda vseh 250 volivcev že zjutraj svoj volivni glas. Na volišče gredo v strnjeni vrsti pod vodstvom župnika, ki že 30 let pastiruje v fari.

Svoje prvenstvo imajo Trepallci tudi v času. Oni že drugo leto ne priznavajo legalne ure. Na zboru vseh vaščanov so na župnikov predlog sklenili, da se bodo držali sončne ure. Župnik pravi, da so vsi farani živinorejci. Vsako jutro morajo gnati živino na pašo. Ta pa ne pozna nobene legalne ure, ampak sončno. Drugič: večina mladih ljudi hodi delat v sosedno Švico, kjer se ravna s časom po soncu.

nika in da je jezero še vedno polno. V novici pa je bilo tudi rečeno: »Visoka voda pa je onemogočila vsa dela ojezivitve, s katerimi so začeli že lani.« Torej so dela, da se jezero zajezi, že v teku.

Ali res lahko nekaj nekvalificiranih lokalnih faktorjev, ljudi, ki morda niso znani niti vsem občanom domače občine, odloči o usodi edinstvenega kraškega pojava, ki privlačuje znanstvenike vse Evrope in ki pomeni eno izmed naravnih znamenitosti vsega slovenskega ozemlja, če seveda upoštevamo, da še obstoja slovensko narodno ozemlje in če še ni razdrobljeno med občine, kjer lahko posamezniki po mili volji odločajo z njim.

Spomini iz prve svetovne vojne

100 V RUSKEM UJETNIŠTVU. Inž. J. R.

Pihal je zmeren vetrček od severozahoda, iz Karpatov proti Črnemu morju. Sneg je imel zmrznjeno skorjo. S Slepko sva se je mučila po slabi gazi. Nisem je jezdil, ker se mi je smilila. Kar naenkrat slišim »tap, tap, taptap, taptatap, tap, tap«, sem od pokopališča proti meni. To je eden ali sta celo dva volka ali pa tudi več. Snežna poledenela skorja je močno odmevala. S Slepko se ustaviva in postavim se ob njen bok na desni strani. Laterno držim z levo roko na kolikor mogoče visoko, v desnici pa na strel pripravljen revolver.

»Tap, tap« se vedno bolj bliža, moja nervoznost raste in »tap tap« mi prekriža kakih 5 metrov pred menoj preslabo zgaženo pot. Takrat sem opazil, da sem nervozen jaz, Slepka pa prav nič. Na mah sem bil miren kot Slepka. »Tap tap« ob skorjo zmrznjenega snega je delal buran, največji njivski plevel, kar jih poznam in ki baje sovпада s tistim svetopisemskim plevelom, ki se iz najdrobnejšega zrna razvije v močno rastlino, na katero sedajo ptiči. Na ostelbe našega burana bi tudi lahko sedali ptiči, posebno če bi bili majhni. Mnogo tega burana je »odtiptapalo« tja nekam proti Odesi.

S Slepko sva nadaljevala pot, zapisal sem

vremenske podatke, zajahal Slepko, ki me je korajžno in korajžnega nesla proti domu. Slo je bolj navzdol in zato je skoraj teklo. Doma sem ji dal sladkorček, čeprav se ni našobila.

In še ene volče zadeve se spominjam. Vračali smo se okoli 4. ure zjutraj z »jour fixa« pri ravnatelju in gospe v najboljševalnici za mlade prestopnike. Žrebca je vodil ravnatelj Nikolaj Stepanovič, za njim je v odejo odeta sedela njegova žena, zadaj pa sem s puško med kolena sedel jaz in gledal okoli, vedno pripravljen na boj. Luna je svetila, zvezde pa sijale. Bila je mirna noč. Kar naenkrat zakriči barija: »Gospadin agronom, streljajte!« in mi pokaže na kakih 400 m nekaj, kar se je premikalo. »To je volk,« pravi.

»To je pes,« pravim jaz. Ker sem imel še precej municije, sem ustrelil in tudi dobro meril. Ono stvar sem zadel, pa nismo šli pogledat, kaj je. Le toliko je bilo razlike, da se je prej iz tiste smeri slišal lajež, potem pa ne več.

To so moji doživljaji z volkovi v Rusiji. Živega volka pa sem videl do sedaj samo v cirkusu, oziroma v živalskem vrtu.

Poštna nakaznica

S poštnege urada Mireni sem dobil obvestilo, da je tam denarno nakazilo na moje ime. Zdelo se mi je najbolje, da grem takoj po ta denar, in istega mnenja je bil tudi ravnatelj. Poti je bilo kakih 7 vrst in iti je bilo treba mimo železniške postaje Mireni. Bilo pa je nad pol metra zmrznjenega snega. Kako naj grem? Odločil sem se, da bom jahal.

Oblekel sem se kolikor mogoče dobro — pač po naših ujetniških razmerah — in si obul dva para volnenih nogavic. Računal sem, da če grem ob 8. uri, pridem gotovo nazaj do 1. ure za vremensko opazovanje.

Zajahal sem Galko in sva šla. V začetku je bila pot kar dobra, ker je bila še precej ugažena delno od jahačev delno od sani. A glavna ugažena pot je peljala nekam na desno, ne pa proti postaji Mireni, kamor so vodile samo redke konjske sledi. Galka se mi je smilila, ko sem videl, kako vlačijo noge iz zmrzlega snega, v katerega je delala luknje. Nogo je potem vedno stegnila vodoravno, nato pa jo zopet pogreznila v zmrznjeni sneg, ki se ni drobil. Obljubil sem, da ji že na železniški postaji Mireni dam sladkorček. Jaz sem čepel na njej, ker jahanje to ni bilo. Noge so se mi namreč dotikale snega, po katerem sem oral s čevlji in puščal za seboj dve razi.

(Dalje)

BIMBO BIMBO BIMBO BIMBO

Piše MILE MIRNIK
Riše MARJAN BREGAR

TE NASE TRATE. Čuvaj se je zavrval in se pomembno prestopil. Janez je glasno prebral četrti napis: TRATICA ZELENA NI ZA HOJO NAREJENA.

Medtem se je okrog njega, čuvaja in obeh miličnikov nabralo kar precej ljudi. Janez je prberal še zadnji napis: KULTUREN ČLOVEK VE, DA SKAKAT TU NE SME. »No, zdaj pa na pamet,« je rekel komandir, ki mu je bilo še malo nerodno zaradi zmerom številnejših gledalcev.

da recitira, glasno prebral: HODITI PO TRAVI SPODO- NI SE KRAVI.

Čuvaj je pomembno prikimal.

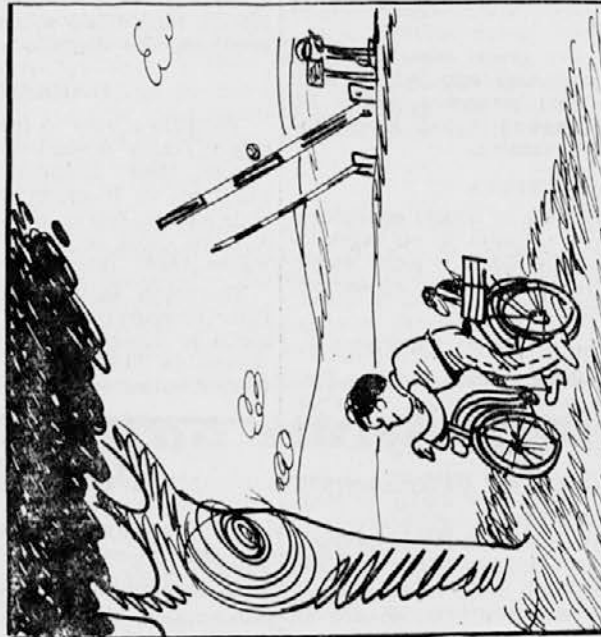
Janez je prebral drugi napis: KO RASTEM IN CVETIM, LE TEBE SE BOJIM. Čuvaju se je razlezel obraz od za- dovoljstva, miličnik in komandir pa sta se zamišljeno spogledala, kakor da tehtata književno vrednost in ceno tega verzca.

Janez je bral tretji napis: ZA LEPOTO IN NE ZATE SO

44. Recitacija v parku

Zapisnik o Janezovem in Bimbovem valjanju po travi še ni bil končan, ko je vstopil komandir. »Kaj pa ima- te?« je vprašal. »Fale fant se je s tole optico valjal po travi,« je hitel čuvaj.

Janezu je odleglo: če bi ga obsodili na denarno kazen, je ne bi imel s čim plačati. Tiste napise se bo pa že naučil na pamet — no, če ničesar hujšega ne bo... Postavil se je pred prvi napis in ga z občutkom, kakor

greš,« je dodal.

Janezu ni bilo treba dvakrat reči — ljudje pa so bili kar malo razočarani, da se je zanimiva recitacija v parku tako naglo končala.

»Če bo šlo tako naprej, bova potovala tri mesece,« je godrnjal Janez, ko sta se vozila po cesti. Cesta je preč- kala železniško progo in blizu zapornic je stala košata lipa. »Malo se bova odpočila po teh razburljivih dogod-kih,« je rekel Janez in zapeljal kolo v senco.

Tratica zelena ni za hojo narejena.

Kulturen človek ve, da skakat tu ne sme.

Ko je končal, ga je občinstvo nagradilo s ploskanjem.

»Kaj pa imajo?« je vprašala ženska, ki je prišla mimo.

»Ne vem,« je rekel starejši možakar, »že kako prosila-vo,« in skupaj z drugim zaploskal Janezu.

»No, tako, zdi se mi, da si boš tole za zmerom zapom- nil, fant,« je rekel komandir, ko se je ploskanje pole- glo, in potrpepljval Janeza po ramenu. »Zdaj pa lahko

45. Napise na pamet povej, pa pojdeš v miru naprej

Ljudje, ki so se nabrali medtem, ko se je Janez učil napise v parku na pamet, so z zanimanjem poslušali njegovo izvajanje. Brez zatikanja je povedal vseh pet napisov na pamet:

Hoditi po travi spodobi se kravi.
Ko rastem in cvetim, le tebe se bojim.
Za lepoto in ne zate so te naše trate.